

FAIR
FIN

Belgisch geld voor nieuwe fossiele infrastructuur

Jozef Vandermeulen

Inhoud

Dit dossier in een notendop	3
Inleiding	4
1. Waarom is nieuwe fossiele infrastructuur zo gevaarlijk?	9
1.1. Nu al te veel fossiel	10
1.2. 'Carbon lock-in' en 'stranded assets'	11
2. De schadelijke rol van de 'Top 15'	13
2.1. CO ₂ -bommen slaan twee keer in	15
2.2. 'Diverse' energie	17
2.3. Wangebruik van winst	19
2.4. Valse oplossingen	21
2.5. Kunnen we niet in gesprek gaan?	24
3. De cruciale rol van de Belgische banken	26
3.1. Algemene trends	28
3.2. BNP Paribas	31
3.3. ING	33
3.4. Delen Private Bank	34
3.5. KBC	35
3.6. Degroof Petercam	36
3.7. Candriam Belgium & Belfius	37
3.8. Mix van kleinere spelers	38
Conclusie	39
Volledige financiële data	41
Methodologie	46

Dit dossier in een notendop

Klimaatverandering in de handen van de financiële sector

- \ De algemene consensus zegt:
Klimaatverandering is een dringend probleem, daarvoor is het uitdoven van fossiele brandstoffen noodzakelijk en de financiële sector speelt daar een grote rol in.
- \ Banken en investeerders formuleren klimaatplannen en steken veel moeite in het promoten van hun duurzaam karakter. Er komt ook meer druk van buitenaf om te rapporteren over de CO₂-uitstoot die ze financieren.
- \ Toch schiet het merendeel van de klimaatplannen van banken tekort, want de financierders negeren één belangrijke wetenschappelijke conclusie: we hebben geen extra fossiele brandstoffen meer nodig.

Toch meer fossiel, ondanks wetenschappelijk advies

- \ Met de steun van financiële instellingen wordt nog steeds nieuwe infrastructuur gebouwd, met de bedoeling méér fossiele brandstoffen te gebruiken, in plaats van minder. Het [IEA](#) en het [IPCC](#) gaven nochtans allebei aan dat zo'n fossiele uitbreiding een grote bedreiging vormt voor mens en planeet.
- \ Vijftien bedrijven zijn grotendeels verantwoordelijk voor deze fossiele uitbreiding wereldwijd. Dit noemen we de *Top 15 of fossiele uitbreiders*, waaronder Shell, ExxonMobil en TotalEnergies.
- \ FairFin toont aan dat banken actief in België sinds begin 2021 bijna 11 miljard euro steun verleenden aan deze *Top 15*. Hiermee druisen deze banken rechtstreeks in tegen de klimaatwetenschap en staan ze een ecologische transitie in de weg.

Ik stuur een klachtenbrief

Inleiding

Klimaatverandering is een probleem dat we dringend moeten aanpakken. Dat erkent ondertussen bijna iedereen. Het is ook duidelijk dat we daarvoor moeten afstappen van fossiele brandstoffen. Er is heel wat discussie over hoe we die transitie weg van fossiele brandstoffen moeten uitvoeren, maar **dat de financiële sector hier een cruciale rol in te spelen heeft, daar is geen twijfel over.** De beleggingen, leningen en andere producten van banken, beleggers en verzekeraars hebben namelijk een bepalende invloed op de economie, het klimaat en onze hele manier van leven.

Daarom hebben banken en investeerders allerlei klimaatplannen geformuleerd die uitleggen hoe zij hun werking aanpassen om de groene transitie waar te maken.

Elke financiële instelling doet dat apart, maar ze verenigen zich ook in coalities waar ze gedeelde doelen formuleren. Bovendien moeten ze steeds meer voldoen aan wettelijke rapporteringsnormen over de uitstoot die ze financieren. Het ene klimaatplan zit al sterker ineen dan het andere, maar banken en investeerders steken in het algemeen veel moeite in het promoten van hun duurzaam karakter en hun toewijding aan de ecologische transitie.

Het merendeel van die klimaatplannen negeert echter een basisconclusie van de klimaatwetenschap en schiet daarom volledig tekort. **We hebben geen extra fossiele brandstoffen meer nodig.** Het VN-panel over de klimaatverandering (IPCC) en het Internationale Energieagentschap

(IEA) hebben allebei duidelijk gemaakt dat met alle olie, gas en kool die we nu ter beschikking hebben, we al ver voorbij de klimaatdoelen zullen schieten. Als we nog extra fossiele brandstoffen aanslaan, zullen **miljarden mensen** daar de zware gevolgen van dragen.

Toch wordt er nog steeds nieuwe infrastructuur gebouwd, met de bedoeling méér fossiele brandstoffen te gebruiken, in plaats van minder. Dat gebeurt met steun van financiële instellingen. Die steun valt duidelijk te achterhalen omdat een kleine groep van bedrijven verantwoordelijk is voor het merendeel van de wereldwijde fossiele uitbreiding. **Onderzoek van Banking on Climate Chaos** toonde aan dat **bijna de helft van alle nieuwe pijpleidingen, oliebronnen, en gasvelden wordt**

gebouwd door slechts een 15-tal bedrijven waaronder Shell, ExxonMobil, Saudi Aramco en TotalEnergies.

Het zijn deze 15 bedrijven en hun financiering waar we in dit dossier op inzoomen. Want **met hun focus op fossiele uitbreiding staat het businessmodel en de strategie van deze bedrijven volledig haaks op het behalen van een groene, rechtvaardige transitie.** In **hoofdstuk 1** en **hoofdstuk 2** leggen we uit waarom geen enkel serieus klimaatplan te rijmen valt met hun schadelijke praktijken en de *greenwashing* die ze toepassen om hun reputatie te proberen redden.

De Top 15 fossiele uitbreiders in de wereld

BP	Brits olie- en gas bedrijf, een van 's werelds grootste private olie- en gasbedrijven.	Petrobras	Braziliaans bedrijf, voor 50% in de handen van de staat. Produceert vooral olie binnen Brazilië, maar is ook internationaal actief, en in de gasproductie.
Chevron	Amerikaans energiebedrijf met een grote focus op olie en gas. Het tweede grootste fossiele bedrijf in de VS.	Pioneer Natural Resources	Amerikaans olie- en gasbedrijf dat vooral actief is in fracking en olieproductie binnen de VS. Pioneer is in oktober 2023 overgekocht door ExxonMobil, een ander bedrijf op deze lijst. Maar voor dit onderzoek rekenen we ze nog apart omdat hun financiering tot oktober ook apart verliep.
China National Petroleum Corporation (CNPC)	Chinees staatsbedrijf dat actief is in de hele olie-en gasketen.	QatarEnergy	Staatsbedrijf van Qatar dat instaat voor alle olie-en gasproductie van het land.
China Petrochemical Corporation (Sinopec)	Chinees petrochemisch staatsbedrijf dat focust op raffinage en chemische productie.	Saudi Aramco	Saudi-Arabisch olie- en gasbedrijf dat voor 90% in handen is van de staat. 's Werelds meest winstgevende bedrijf en ook de allergrootste producent van olie.
ConocoPhillips	Amerikaans bedrijf dat focust op de exploratie en productie van olie en gas in de VS.	Shell	Nederlands-Brits olie- en gasbedrijf, het tweede grootste privébedrijf in de sector na ExxonMobil. Tot recent was het hoofdkwartier in Den Haag, maar het bedrijf veranderde haar structuur en verhuisde in januari 2022 naar Londen.
Eni	Italiaans olie- en gasbedrijf dat actief is in de hele keten, en voor 30% in bezit is van de Italiaanse staat.	TotalEnergies	Frans olie- en gasbedrijf dat tot de jaren '90 deels in handen was van de Franse staat, maar nu quasi volledig privé is.
Equinor	Noors bedrijf met een focus op olie- en gasproductie, voor 67% in handen van de Noorse staat.	Woodside Energy Group	Australië's grootste olie- en gasbedrijf, dat ook wereldwijd actief is in de ontginning van fossiele brandstoffen.
ExxonMobil	Amerikaans bedrijf, actief in de volledige olie- en gasketen. Het allergrootste privébedrijf in de hele sector. Werden in het najaar van 2023 nog groter doordat ze Pioneer Natural Resources overkochten, een ander bedrijf op deze lijst. Voor dit onderzoek rekenen we ze nog apart omdat hun financiering tot recent ook apart verliep.		

[Internationaal onderzoek](#) toonde al aan dat deze *fossiele uitbreiders* uitgebreid gefinancierd worden door de grootste banken en investeerders ter wereld. Maar er was nog niet veel geweten over de mate waarin ook **Belgische financiële instellingen steun geven aan deze fossiele uitbreiders**. Die blinde vlek vult FairFin nu op. We gingen bij elk van de 15 betrokken bedrijven na welke financiële instellingen actief in België aandelen van hen in handen hebben, hen leningen hebben gegeven of hen hebben geholpen met het uitschrijven van obligaties. In de [methodologiebijlage](#) leggen we in meer detail uit hoe we dat deden.

Ons onderzoek toont aan dat financiële spelers actief in België sinds 2021 volop zijn doorgestaan met het steunen van

de 15 grootste uitbreiders van fossiele brandstoffen. Ondanks hun zogenaamde klimaatambities, ondanks al het bewijs dat deze 15 bedrijven een gevaar zijn voor de planeet, blijven banken actief in België hen steunen.

Internationale grootbanken **BNP Paribas** en **ING** springen er bovenal uit, deels omdat zij de enige instellingen zijn met genoeg internationaal aanzien om directe leningen te kunnen geven aan de fossiele reuzen die we onderzoeken. Maar ook Belgische bank **KBC** heeft honderden miljoenen euro's aan aandelen in de 15 onderzochte bedrijven, net als de Belgische privébanken **Delen Bank** en **Degroof Petercam**. In [hoofdstuk 3](#) vind je een analyse van de data per financiële instelling, inclusief details over welke

bedrijven welke instellingen steunen en hoe.

Met [deze cijfers](#) tonen we aan dat ook Belgische burgers en de Belgische overheid inspraak moeten opeisen over investeringen in nieuwe fossiele infrastructuur. **Zelfs na decennia van druk op de Belgische financiële sector om de klimaatwetenschap te volgen, zien we veel te weinig resultaat**. Ondanks duidelijk wetenschappelijk bewijs en ondanks de mooi klinkende klimaatbeloftes van banken zelf.

Dat hoeft niet te verbazen. Banken en investeerders zitten vast in een competitief systeem waarin hun winst en marktaandeel altijd prioritair zijn. De aandeelhouders moeten nu eenmaal zo hoog mogelijke dividenden krijgen.

We kunnen dus niet rekenen op de banken om aan zelfregulering te doen. Als we geen collectieve actie ondernemen, zal de kloof tussen wat het klimaat nodig heeft en wat de financiële sector doet voor hun kortetermijnwinst, onaanvaardbaar groot blijven.

Daarom pleit FairFin voor een uitgebreider regulerend kader. Wij eisen regels voor de hele financiële sector: verzekeringen, hedgefondsen, pensioenfondsen en banken. **Regels die verbieden om te investeren in nieuwe pijpleidingen, nieuwe olie- en gasvelden en andere nieuwe fossiele infrastructuur die ons voor decennialang vastbindt aan vervuilende energie.** Enkel zo duwen we alle financiële instellingen tegelijkertijd de juiste richting in en

maken we werk van een sociale en rechtvaardige klimaattransitie.

In ons [memorandum voor de verkiezingen van 2024](#) stelden we daarom voor dat **de nieuwe Belgische regering en alle Belgische partijen pleiten voor een Europees verbod op investeringen in nieuwe fossiele infrastructuur.** Dit onderzoek vormt alvast het harde bewijs dat dat effectief nodig is, en dat de Belgische politiek actie moet ondernemen.

Ook jij kan mee druk zetten om zo'n wetgeving realiteit te maken. Laat je stem horen en stuur een klachtenbrief naar de partijvoorzitters.

 [Ik stuur een klachtenbrief](#)

1. Waarom is nieuwe fossiele infrastructuur zo gevaarlijk?

- **Om klimaatverandering tegen te gaan is het cruciaal om onze CO₂-uitstoot omlaag te halen.**
- **Om dit te kunnen meten wordt de hoeveelheid CO₂ die we nog mogen uitstoten, uitgedrukt in een wereldwijd koolstofbudget.**
- **De keuze over hoe we dit koolstofbudget besteden, wordt op dit moment gemaakt door financiële instellingen. Terwijl financiële instellingen voornamelijk kijken naar kortetermijnwinst, hebben deze beslissingen grote maatschappelijke gevolgen.**

Zoals we al bespraken in de introductie, is er een wetenschappelijke consensus over het gevaar van klimaatverandering veroorzaakt door onze CO₂-intensieve manier van leven. **Die CO₂-uitstoot omlaag halen is dus een cruciale stap** in het herstellen van de klimatologische en ecologische stabiliteit van onze planeet.

Om daar een plan voor te creëren, is een *koolstofbudget* of *CO₂-budget* een zeer nuttig instrument. Klimaatwetenschappers leggen dat budget vast door eerst te meten hoeveel CO₂ er nu al in de atmosfeer zit. Daarna berekenen ze hoeveel CO₂ er theoretisch gezien in de atmosfeer zou zitten bij een wereldwijde opwarming van een bepaald niveau (bijvoorbeeld +1,5°C). Het verschil tussen deze beide niveaus is ons koolstofbudget; hoeveel CO₂ we nog wereldwijd mogen uitstoten zonder de vastgelegde limiet te overstijgen.

Het IPCC berekende dat het overgebleven wereldwijde budget in 2021 tussen de 400 en 500 gigaton CO₂ lag – of ongeveer 10 à 15 jaar van onze huidige uitstoot. Recent onderzoek plaatste het nog een stuk lager. Op basis van dit cijfer kunnen we **gerichte keuzes maken over waar we ons budget van CO₂ aan willen spenderen** en waaraan niet. Gebruiken we dat budget om nog extra wegwerpplastic te maken, of gebruiken we het om staal te maken voor windmolens? Gebruiken we het om de rijken nog rijker te maken, of om opkomende economieën te ondersteunen? Het koolstofbudget toont aan dat dit soort keuzes over hoe we de transitie precies invullen, dringend gemaakt moeten worden. **Dit zijn keuzes met grote maatschappelijke impact, die we momenteel in handen laten van financiële instellingen** die voornamelijk hun aandeelhouders tevreden willen stellen.

1. 1. Nu al te veel fossiel

- **Stel dat we alle olie, gas en kool die we nu ter beschikking hebben, opgebruiken, dan stoten we al veel te veel CO₂ uit om de klimaatdoelen van Parijs te halen.**
- **Daarom raadde het Internationaal Energieagentschap (IEA) reeds in 2021 aan dat geen enkele nieuwe fossiele bron mocht worden goedgekeurd.**

Uit het koolstofbudget komt ook een andere belangrijke realisatie: **met alle fossiele brandstoffen die we nu al ter beschikking hebben, overschrijden we sowieso ons resterende budget.** Als we alle olie waar nu al pompen op staan, alle gasvelden die al ontgonnen zijn, en alle koolmijnen die al zijn gegraven effectief opgebruiken, dan stoten we veel meer CO₂ uit dan het koolstofbudget toelaat. **Daarom raadde het Internationaal Energieagentschap (IEA) reeds in 2021 aan dat geen enkele nieuwe fossiele bron mocht worden goedgekeurd.** Het IEA herhaalde dat advies in hun nieuwste rapport in 2023.

Het VN-panel over de klimaatverandering (IPCC) is wat terughoudender met dat soort direct beleidsadvies, maar ze maakten wel een gelijkaardige analyse. In hun wetenschappelijke conclusies uit 2022 staat dat alle bestaande en geplande fossiele infrastructuur samen meer CO₂ zal uitstoten dan het koolstofbudget voor 1,5°C opwarming toelaat. Sterker nog, al die infrastructuur gebruiken tot hun geplande einddatum zou ons tot bij 2°C opwarming

duwen. In dat scenario zouden verschillende effecten van de klimaatverandering elkaar versterken om tot catastrofale gevolgen te komen.

Op basis van het IPCC en het IEA kan je dus concluderen dat **investeringen in nieuwe infrastructuur** die nog extra CO₂ de atmosfeer in duwt, **totaal tegenstrijdig zijn aan het behalen van onze klimaatdoelen.** Zelfs de bestaande infrastructuur zullen we sneller moeten afbouwen dan gedacht, zeker als het koolstofbudget kleiner blijkt te zijn dan het IPCC in 2021 vastlegde. Nu een extra oliepijpleiding bijplaatsen is een rampzalig plan. Bovendien weten we ook dat als zo'n nieuwe fossiele infrastructuur er eenmaal staat, er steeds veel argumenten ontstaan om ze zo lang mogelijk te gebruiken.

1. 2. 'Carbon lock-in' en 'stranded assets'

- Bij de bouw van nieuwe fossiele infrastructuur ontstaat het gevaar van *carbon lock-in* en *stranded assets*.
- *Carbon lock-in* wil zeggen dat de infrastructuur zo lang mogelijk open gehouden moet worden om winstgevend te zijn, waardoor we nog decennialang vasthangen aan vervuilende energie.
- *Stranded assets* ontstaan wanneer de fossiele infrastructuur toch vroeger moet sluiten dan voorzien, waardoor het bedrijf grote verliezen maakt. Deze verliezen worden gedragen door banken en investeerders, waardoor een nieuwe financiële crisis dreigt.

Bijvoorbeeld: wanneer een bank geld leent aan een bedrijf voor de bouw van een nieuwe oliepijpleiding, dan zal de opbrengst van die pijpleiding eerst dienen om de lening en interesten terug te betalen aan die bank, om pas daarna écht winst voor het bedrijf te kunnen maken. Zowel het bedrijf als de bank hebben er dus alle belang bij om de oliepijpleiding zo lang mogelijk open te houden en te gebruiken, ook al zorgt die voor veel te veel CO₂ uitstoot. Hetzelfde geldt voor alle andere fossiele infrastructuur die nieuw wordt gebouwd, zoals kolenmijnen of olie- en gasvelden. **Al die leningen en investeringen moeten worden terugverdiend. Als we die logica volgen, zitten we nog tientallen jaren vast aan vervuilende energie, een zogenaamde *carbon lock-in*.** Ook het IPCC **waarschuwt hiervoor** en wijst op zo'n verlies aan flexibiliteit als significant risico.

We zouden deze *carbon lock-in* kunnen vermijden door de gebouwde nieuwe infrastructuur vroeger dan voorzien te sluiten. Maar dat zorgt dan weer voor een ander probleem. In dat geval zal de hypothetische pijpleiding van hierboven

sowieso verlieslatend zijn voor het bedrijf én voor de banken die aan hen leenden. Hetzelfde geldt ook voor alle **andere nieuwe fossiele infrastructuur** die financieel gezien 'te vroeg' zouden worden gesloten. **Ook die projecten zouden zware verliesposten worden – *stranded assets*** in het vakjargon – voor de fossiele industrie en de financiële sector. Dat gevaar zit nu nog niet verrekend in de beurswaarde en strategie van veel fossiele bedrijven. Zij gaan er nog vanuit dat ze eeuwig olie en gas mogen blijven oppompen, verkopen en opbranden. **Hierdoor schatten ze hun eigen waarde en die van hun nieuwe infrastructuur, veel te hoog in.**

Deze verkeerde inschatting kan tot enorme verliezen leiden wanneer we effectief afstappen van fossiele brandstoffen. **Die verliezen worden in dat geval ook gedragen door de betrokken banken en investeerders, waardoor een nieuwe financiële crisis dreigt**, één die een **gevaar** vormt voor het hele economische systeem. De kans is groot dat wij dan met z'n allen een grote prijs zullen betalen om de kapseizende, roekeloze

fossiele banken recht te houden.

Willen we onze planeet beschermen op een manier die rechtvaardig is en niet tot een economische crisis leidt, dan moeten we het bouwen van nieuwe fossiele infrastructuur stopzetten. Dat gebeurt op dit moment niet, en daar hebben de 15 bedrijven waar we in dit onderzoek op focussen, veel mee te maken.

2. De schadelijke rol van de 'Top 15'

- Ondanks het wetenschappelijk bewijs voor het gevaar van nieuwe fossiele infrastructuur en de economische risico's, blijven grote olie- en gasbedrijven inzetten op een uitbreiding van hun fossiele capaciteit.
- Bijna de helft van de geplande fossiele uitbreiding gebeurt in naam van slechts 15 bedrijven. Deze bedrijven noemen we de *Top 15 of fossiele uitbreiders*.

Ondanks het wetenschappelijk bewijs voor het gevaar van nieuwe fossiele infrastructuur en de economische risico's, blijven grote olie- en gasbedrijven inzetten op een uitbreiding van hun fossiele capaciteit. Op korte termijn levert dat nu eenmaal zeer veel winst op.

In de komende jaren zullen we geen enkele daling zien in de ontwikkeling van nieuwe bronnen van fossiele brandstoffen. Volgens huidige inschattingen zal er zelfs meer ontginning van fossiele brandstoffen ontwikkeld worden in 2024 dan in eender welk jaar sinds de klimaatop in Parijs van 2016. Voor de duidelijkheid: volgens het IEA mag er *geen enkele nieuwe ontginning van fossiele brandstoffen* meer plaatsvinden. En toch breidt de fossiele industrie meer uit dan ooit.

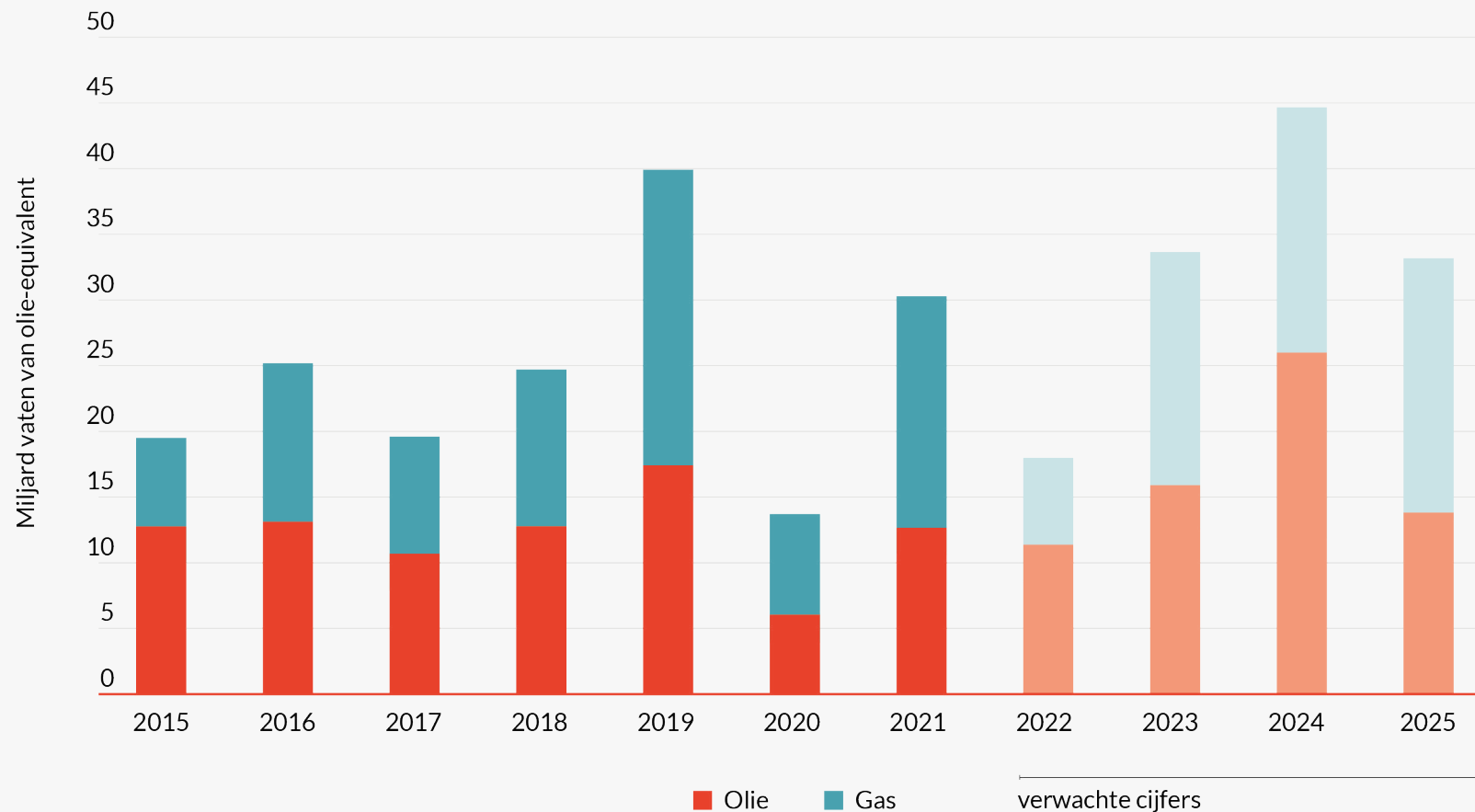
Deze geplande uitbreiding van fossiele bronnen en infrastructuur, wordt vooral getrokken door een kleine groep bedrijven. Het jaarlijkse Banking on Climate Chaos-rapport en de Global Oil & Gas Exit List (GOGEL) berekenden dat **bijna de helft van de geplande fossiele uitbreiding in naam gebeurt van slechts 15 bedrijven**.

We focussen in dit onderzoek op deze *Top 15* bedrijven. Hun trekkende rol in het plannen van fossiele uitbreiding toont aan dat hun hele businessmodel en strategie steunen op het langdurig blijven gebruiken van fossiele brandstoffen. Daarmee gaan deze bedrijven recht tegen de klimaatwetenschap in. **Wanneer banken of investeerders deze bedrijven steunen, is ook hun beleid voor klimaat onmogelijk serieus te nemen.**

Logo's van de Top 15 fossiele uitbreiders

Nieuwe olie en gasreserves goedgekeurd voor ontwikkeling wereldwijd per jaar (schaliegas niet inbegrepen)

Bron: Oil Change International (November 2022)

2. 1. CO₂-bommen slaan twee keer in

- Een duidelijk voorbeeld van hoeveel schade deze fossiele uitbreiding teweegbrengt, is de EACOP pijpleiding in Oeganda. Dit project verwoestte nu al de levensomstandigheden van duizenden mensen en zal op twintig jaar tijd zo'n 1,4 miljard vaten olie oppompen en transporteren.
- Dit soort CO₂-bommen brengen dubbele schade in gemeenschappen waar ze geplaatst worden. Eerst door de directe negatieve effecten van de bouw zelf en dan opnieuw wanneer deze gemeenschappen de zware gevolgen van de klimaatverandering moeten trotseren.

Een duidelijk voorbeeld van het type fossiele uitbreiding waar we in dit rapport over schrijven, is de controversiële EACOP pijpleiding. Dit project - voor tweederde getrokken door TotalEnergies - loopt door meerdere beschermde natuurgebieden in Oeganda en heeft nu al de levensomstandigheden van duizenden mensen verwoest. Het project zal bovendien op twintig jaar tijd zo'n 1,4 miljard vaten olie oppompen en transporteren. Daarom loopt er al jarenlang een campagne om deze pijpleiding tegen te houden, met protesten over de hele wereld, ook in Oeganda zelf. Maar TotalEnergies zet door.

EACOP zal enkele miljoenen ton CO₂ uitstoten over haar levensspanne, en is daarmee 'maar' een middelgroot project. Er zijn namelijk wereldwijd ook honderden zogenaamde Carbon Bombs; projecten die over hun hele levensspanne meer dan een miljard ton CO₂ uitstoten. Er bestaan wereldwijd 425 van zo'n CO₂-bommen, en recent onderzoek door onder andere De Tijd toonde aan dat hun aantal groeit, niet daalt.

Deze gigantische fossiele projecten vormen niet alleen een bedreiging voor onze klimaatdoelstellingen, vaak ze hebben ook nog eens **desastreuze gevolgen voor de mensen in hun omgeving**. Om Total's EACOP pijpleiding te bouwen, moesten duizenden lokale boeren onteigend worden van hun land en dus hun inkomstenbron, zonder dat ze daarvoor een degelijke vergoeding kregen. In Argentinië voeren inheemse Mapuche al jarenlang actie, inclusief een rechtszaak, tegen de Vaca Muerta - een gigantisch *fracking* project van ExxonMobil en andere fossiele bedrijven. Naast de enorme uitstoot, eist het project ook lokale waterreserves op, dumpst toxisch afval in de omgeving en maakt landbouw onmogelijk.

De *carbon bombs* van fossiele uitbreiders richten **dubbele schade aan in lokale gemeenschappen**. In eerste instantie door de directe negatieve effecten van de bouw en gebruik van fossiele infrastructuur, die gepaard gaat met gedwongen onteigening en milieuvervuiling. Vervolgens worden deze gemeenschappen opnieuw geraakt wanneer de enorme CO₂-uitstoot van al

die infrastructuur uiteindelijk leidt tot klimaatverandering, met alle gevolgen van dien. Een helder voorbeeld hiervan vinden we in de Niger Delta, waar bedrijven als [Shell en Chevron](#) al decennialang olie oppompen. Lokale inwoners worden voor de olieproductie [verdreven van hun land en kampen met uitzonderlijk veel gezondheidsproblemen](#). Tegelijkertijd voelt de regio nu al de gevolgen van de klimaatopwarming, met [meer en zwaardere overstromingen](#) en [extreme weersomstandigheden](#). De inwoners van de Niger Delta en andere gemeenschappen die op de frontlinie staan van de klimaatcrisis, dragen ondanks hun herhaaldelijk verzet nu al de zwaarste gevolgen van fossiele brandstoffen. Een uitbreiding van fossiele infrastructuur betekent ook een uitbreiding van dit sociaal onrecht tegen lokale gemeenschappen.

Toch blijven de bedrijven in de *Top 15 fossiele uitbreiders* beweren dat hun plannen overeenstemmen met het bereiken van een rechtvaardige ecologische transitie. Hun partners in de financiële sector nemen die argumenten vaak over wanneer ze hun investeringen willen verantwoorden. Daarom lijsten we hieronder enkele veelgebruikte argumenten van onze *Top 15* op en ontkrachten we die.

2.2. 'Diverse' energie

- **De Top 15 doet massaal aan greenwashing, door zich duurzamer voor te stellen dan ze in werkelijkheid zijn.**
- **Dit doen ze door de aandacht te vestigen op verschillende vormen van hernieuwbare ('diverse') energie.**
- **In werkelijkheid maken deze hernieuwbare energievormen een veel kleiner deel uit van hun projecten, dan ze willen doen uitschijnen.**

De 15 bedrijven hierboven weten dat hun investeringen in nieuwe fossiele infrastructuur als problematisch worden gezien. Ze hebben dan ook heel wat argumenten om hun keuzes te verdedigen. Een zeer courant argument van deze bedrijven is dat ze historisch gezien olie- en gasbedrijven waren maar dat zij nu inzetten op een bredere werking. Ze zeggen dus dat zij niet alleen fossiele brandstoffen produceren, maar dat ze ook steeds meer inzetten op verschillende vormen van hernieuwbare energie. Voor deze bedrijven is deze 'diversificatie' (als in 'diverse bronnen van energie') het bewijs dat zij de ecologische transitie serieus nemen en zelfs actief steunen. **Ze zijn zogenaamd volop de nodige overgang aan het maken, en zouden enkel tijd nodig hebben om een volledige overstap te realiseren.**

Dit is zo'n belangrijk argument geworden dat meerdere bedrijven in de *Top 15* hun naam veranderden om een overgang weg van fossiel en naar andere vormen van energie te impliceren. Eerst was er het Noorse *StatOil* die in 2018 de olieverwijzing lieten vallen en

hun naam veranderden naar *Equinor*. In 2021 wou *Total* hun investeringen in hernieuwbare energie in de schijnwerpers zetten en werd *TotalEnergies*. Ook *Woodside Petroleum* en *Qatar Petroleum* maakten de afgelopen twee jaar een gelijkaardige beslissing en werden respectievelijk *Woodside Energy Group* en *QatarEnergy*.

Ook op sociale media worden deze zogenaamde evoluties binnen bedrijven benadrukt. Een [onderzoek van Reclaim Finance](#) becijferde dat *TotalEnergies* maar in 21% van haar publicaties op sociale media olie of gas vermeldt. Wind- en zonne-energie (29%), biobrandstof (19%), biogas (16%) en waterstof (12%) krijgen op de sociale media van *Total* elk ongeveer evenveel aandacht als fossiele brandstoffen - en lijken samen dus veel belangrijker voor het bedrijf dan olie en gas. **Maar de realiteit is helemaal anders.** In 2030 zal 80% van *Total*'s energie nog uit olie- of gasproductie komen. En het bedrijf heeft meerdere projecten lopen die haar fossiele capaciteit uitbreiden, waaronder de EACOP pijpleiding die we al bespraken.

TotalEnergies is hier natuurlijk niet alleen in. Ook andere fossiele reuzen doen aan grootschalige *greenwashing* terwijl ze in feite nog volop inzetten op fossiel. Het Noorse Equinor publiceert op hun [Youtube-kanaal](#) allerlei video's over [investeringen in windenergie](#) en hun [procedures om het zeeleven te beschermen](#). Maar het bedrijf opende in de Noordzee [Europa's grootste olieveld](#) en ze zijn van plan om hun [fossiele productie nog verder omhoog te halen](#), niet te laten zakken. Het Amerikaanse ExxonMobil wordt zelfs [aangeklaagd in de staat Massachusetts](#) voor 'bedrieglijke reclames' en 'misleiding van klanten en investeerders.' Vrijgegeven documenten tonen bovendien aan [dat ExxonMobil actief probeerde](#) de klimaatwetenschap tegen te werken en in twijfel te trekken.

Sociale media communicatie TotalEnergies

■ fossiele brandstoffen
 ■ wind en zon
 ■ waterstof, biobrandstof, biogas

Verhouding energiebronnen weergegeven op sociale media
 Gecreëerd met Datawrapper

Verwachte productie TotalEnergies

■ fossiele brandstoffen
 ■ wind, zon en gascentrales
 ■ waterstof, biobrandstof, biogas

Verhouding energiebronnen op basis van verwachte productie TotalEnergies in 2030
 Gecreëerd met Datawrapper

Bron: Reclaim Finance (oktober 2023)

2. 3. Wangebruik van winst

- **De Top 15 blijft focussen op fossiele brandstoffen, dat blijkt uit waaraan ze hun winst uitgeven.**
- **In 2022 werd het merendeel van de overwinsten uitgekeerd aan de aandeelhouders. Slechts 1% van alle uitgaves van de gehele fossiele sector ging naar hernieuwbare energie, tegenover 48% naar olie- en gascapaciteit.**

Ondanks naamsveranderingen en communicatiecampagnes, zien we dus in de realiteit dat **fossiele brandstoffen de centrale focus blijven van de Top 15**. Dat wordt heel duidelijk wanneer we bekijken waaraan fossiele bedrijven hun winst uitgeven. Sinds de inval van Rusland in Oekraïne en de hemelhoge energieprijzen die daarop volgden, heeft onze Top 15 **enorm veel winst gemaakt**. Ze hadden dus plots veel extra budget om investeringen te doen. Als zij de ecologische transitie oprecht als een prioriteit zouden zien, dan hadden ze die winsten gebruikt om massaal hernieuwbare energie uit te bouwen.

Maar het merendeel van de overwinsten werd uitgekeerd aan de aandeelhouders, die dus flink geld verdienden aan de hoge energieprijzen. Ondertussen bleven de investeringen in hernieuwbare energie steken op 1% van alle uitgaves van de gehele fossiele sector. Investeringen in olie- en gascapaciteit, daarentegen, maakten 48% van dat budget uit in 2022.

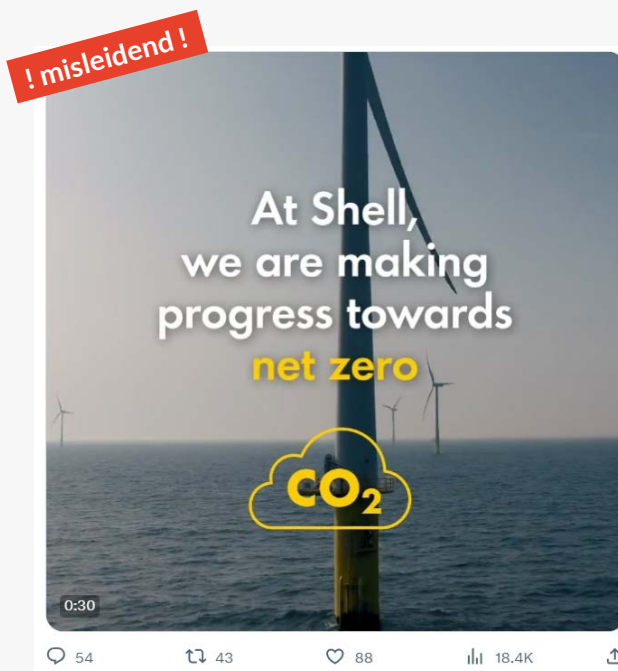
- BP kondigde in februari 2023 aan dat ze hun plannen om minder olie en gas te produceren lieten vallen om harder in te zetten op een uitbreiding van fossiel. Het voorgaande jaar hadden ze bijna 28 miljard dollar winst gemaakt – een record.
- Shell maakte een gelijkaardige aankondiging in juni 2023: na een verdubbeling van hun jaarlijkse winsten werden klimaatbeloftes openlijk geschrapt en gingen dividenden omhoog. Een CO₂ compensatieprogramma dat Shell met veel show had aangekondigd in 2021, werd stilletjes stopgezet.
- TotalEnergies maakte meer dan 36 miljard dollar winst in 2022. Het jaar daarop halveerden ze hun plan om in 2030, 35 tot 40% minder CO₂ uit te stoten, naar een daling van slechts 20%. De CEO verdedigde dit met “Het leven is zoals het is.”

Het Internationaal Energieagentschap [vatte deze trend samen](#) als volgt: “Recordinkomens in de olie en gas sector werden gebruikt om winsten voor aandeelhouders omhoog te halen en schulden af te betalen, met slechts een fractie van die geldstroom gericht naar investeringen in hernieuwbare energie.”

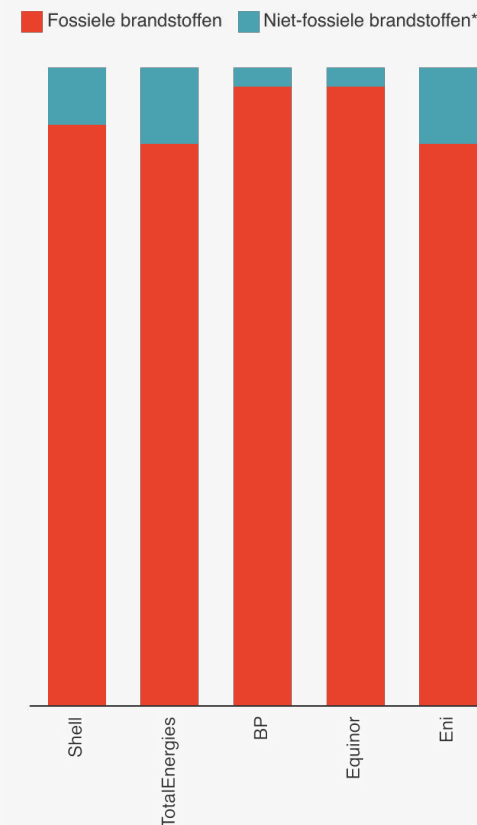
Een [onderzoek van Greenpeace](#) uit juni 2023 bevestigt dat door bij Europese olie- en gasbedrijven hun interne investeringen in fossiele energie te vergelijken met hun investeringen in hernieuwbare energie. Deze Europese fossiele bedrijven doen het iets beter dan hun Amerikaanse of Chinese collega's, **maar zelfs zij spenderen in het beste geval voor elke euro in hernieuwbaar, 8 euro aan fossiele energie.** Bij de slechtste gevallen (BP en Equinor) gaat er zelfs 33 euro naar fossiel voor elke euro naar hernieuwbare energie.

De verdediging van fossiele bedrijven is vaak dat deze balans nog niet voldoende lijkt, maar wel steeds groener wordt dankzij hun gerichte klimaatplannen. Dat deze klimaatbeloftes **niet te vertrouwen**

zijn werd echter heel erg duidelijk toen meerdere 'groene voorlopers' in de olie- en gasindustrie **hun klimaatplannen lieten vallen zodra de energieprijzen plots stegen.** Doelstellingen om minder fossiele brandstoffen te produceren, moesten wijken voor de kans op extra winst.

Verdeling investeringsbudget van 'fossiele uitbreiders'

*Voornamelijk hernieuwbare energie, groene waterstof en biobrandstoffen.

Gecreëerd met Datawrapper

Bron: [Greenpeace \(juni 2023\)](#)

2. 4. Valse oplossingen

- Fossiele bedrijven vallen terug op onwetenschappelijke argumenten waarom we wél fossiel kunnen gebruiken op lange termijn. Drie argumenten die vaak gebruikt worden zijn ‘gas als overgangsbrandstof’, ‘compensatie’ en *carbon capture & storage*.
- Gas wordt voorgesteld als een ‘brug naar groene energie’, omdat deze op het moment van verbranding minder CO₂ uitstoot dan olie of kool. Maar als men naar de volledige productielijn kijkt, dan blijkt gas bijna even vervuilend te zijn.
- Compensatie wil zeggen dat bedrijven de CO₂ die ze uitstoten op de ene plaats, weer uit de lucht halen of besparen op een andere plaats. Dit gebeurt vooral via het aanplanten van bomen.
- Het probleem is dat de beloofde aanplanting vaak niet gebeurt, of bossen die beschermd zouden zijn voor ontbossing, toch gewoon worden omgehakt. Bovendien worden oude besparingen opgekocht om huidige en toekomstige uitstoot te compenseren. En zelfs als deze compensatie daadwerkelijk plaatsvindt, is ze niet zo effectief als wordt beloofd.
- *Carbon capture & storage (CCS)* is een technologie die CO₂ op het moment van uitstoten kan opvangen en opslaan. Deze technologie is in ontwikkeling, maar momenteel nog zeer duur, inefficiënt en niet opschaalbaar.
- Bovendien gaan het IPCC en IEA ook uit van een toekomst waarin CCS verder ontwikkeld en gebruikt zal worden. Met deze technologie meegerekend, is hun conclusie nog steeds dat geen nieuwe fossiele infrastructuur gebouwd mag worden.

Tenslotte vallen heel wat fossiele bedrijven terug op het - volstrekt onwetenschappelijke - argument dat we fossiel wél kunnen blijven gebruiken op de lange termijn.

Als dat waar zou zijn, zou hun uitbreiding van fossiele infrastructuur niet langer tegenstrijdig zijn met een ecologische transitie. Hun kernargument hiervoor is dat we fossiele brandstoffen kunnen blijven gebruiken omdat we de CO₂ uitstoot die daaruit voorkomt, kunnen tegenhouden of compenseren. Ze schuiven ook gas naar voren als een soort overgangsbrandstof, een 'brug naar groene energie.'

Gas als brug naar groene energie

De logica hierachter is dat aardgas bij verbranding een stuk minder CO₂ uitstoot dan olie en kool. Als we olie en kool dus eerst vervangen door gas, zou onze CO₂ uitstoot in theorie al flink wat dalen. Zo kunnen we nog steeds gas als fossiele brandstof gebruiken. Goed nieuws voor de industrie!

Die lagere uitstoot door gas klopt misschien als je enkel kijkt naar de uitstoot op het moment van verbranding, maar als je

de volledige productielijn openvouwt, dan blijkt gas minstens zo vervuilend als de andere fossiele brandstoffen.

Aardgas bestaat namelijk in grote mate uit methaangas, en dat veroorzaakt een nog veel sterker broeikaseffect dan CO₂. Dat methaangas komt niet alleen vrij bij de verbranding, maar ook bij de ontginning en bij het transport van gas. Wanneer je dat bovenop de CO₂-uitstoot telt, komt gas qua broeikaseffect bijna terug op gelijke voet te staan met olie en steenkool.

Bovendien hebben het IEA en het IPCC in al hun berekeningen en scenario's ook de lagere CO₂-uitstoot van gas in rekening gebracht, en hun conclusies blijven dezelfde. Fossiele uitbreiding, of dat nu voor gas, olie of steenkool is, kan geen deel uitmaken van de ecologische transitie.

Compensatie van uitstoot

"Maar", zullen de fossiele bedrijven zeggen, "wij compenseren onze uitstoot wel!" Met compenseren bedoelen ze dat ze de CO₂ die ze uitstoten op de ene plaats, weer uit de lucht halen of besparen op een andere plaats. Zo

komen ze uit op een lagere 'netto' uitstoot. Op termijn zouden ze zelfs evenveel CO₂ compenseren als ze uitstoten en een 'netto nuluitstoot' bereiken. FairFin schreef al over de toekomstige gevaren van zo'n netto nuluitstoot strategie, maar er is ook al bewijs dat er grote problemen zijn bij de huidige compensatieplannen van fossiele bedrijven.

Op dit moment gebeurt zo'n compensatie vooral via het planten van bomen. Die halen op natuurlijk wijze CO₂ uit de lucht en in theorie kan je dus flink wat uitstoot compenseren door een groot bos te planten en te onderhouden. **Maar in de realiteit is zo'n compensatie een stuk minder effectief dan beloofd wordt.**

CO₂ compensatie werkt voornamelijk via zogenaamde 'certificaten', waarbij gespecialiseerde bedrijven bomen planten of ontbossing tegengaan, om dan de CO₂ die hiermee bespaard wordt via certificaten door te verkopen aan grote bedrijven zoals degenen in onze Top 15. Deze bedrijven tellen die overgekochte besparing dan als compensatie voor de CO₂ die zij zelf uitstoten.

Maar onderzoek toont aan dat die certificaten vaak gewoonweg niet kloppen. De beloofde aanplanting van bomen gebeurt niet, of bossen die beschermd zouden zijn voor ontbossing, worden toch gewoon omgehakt. Bovendien worden vaak oude besparingen opgekocht om huidige en toekomstige uitstoot te compenseren. Onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam toonde in 2023 aan dat *fossiele uitbreiders* BP, Chevron en Shell op dit moment voor respectievelijk 92%, 89% en 72% vertrouwen op CO₂ compensatie waarvan de certificaten ouder zijn dan 2016. Die besparingen hebben dus al plaatsgevonden, maar worden nog steeds door deze bedrijven gebruikt als dé manier om hun huidige en toekomstige uitstoot te verantwoorden. Dat is pure *greenwashing*.

Technologie uit de toekomst

Naast deze compensatie van CO₂, claimen de bedrijven in de *Top 15* ook dat ze fossiel kunnen blijven gebruiken omdat er in de toekomst technologie zal bestaan die CO₂ op het moment van uitstoten kan opvangen en opslaan. Deze *Carbon Capture & Storage (CCS)* is tot nu toe een technologie die **onbewezen**

is op grote schaal. De kleinere installaties die al bestaan, zijn enorm duur om draaiende te houden en niet efficiënt. **Maar de technologie vormt wel een makkelijk excuus** voor de fossiele industrie om nu te blijven investeren in nieuwe fossiele infrastructuur.

Als CCS in de nabije toekomst plots zeer efficiënt en goedkoop wordt, kan aan elke fossiele installatie zo'n mechanisme toegevoegd worden en zullen die weinig tot geen CO₂ uitstoten. Dan maakt het niet uit hoe veel vervuilende infrastructuur we nu nog bouwen, die wordt toch proper in de toekomst! Die droom is waar de *fossiele uitbreiders* op rekenen.

Maar wat als dat niet gebeurt? Wat als CCS relatief duur en inefficiënt blijft en dus beperkt zal worden gebruikt, zoals de meeste experts voorspellen? Dan is er geen uitweg meer en zitten we vast met veel te veel fossiele infrastructuur die ofwel blijft vervuilen, ofwel massaal wordt stilgezet met risico op een financiële crisis.

We moeten CCS natuurlijk niet volledig afwijzen, het is een nuttige technologie en een toevoeging aan de strijd tegen klimaatverandering. Maar wat de fossiele bepleiters van *Carbon Capture & Storage* niet vermelden, is dat het IPCC en het IEA ook rekenen op een verdere ontwikkeling en gebruik van deze technologie maar nog steeds tot de conclusie komen dat we al te veel fossiele infrastructuur hebben. **Dus zelfs met flink wat gebruik van CCS in rekening gebracht, zijn zij tegen fossiele uitbreiding.** Deze toekomstige technologie mag dus geen excuus zijn om nu massaal fossiele capaciteit uit te breiden en mag echte oplossingen niet in de weg staan.

2. 5. Kunnen we niet in gesprek gaan?

- **Deze fossiele uitbreiders zijn geen betrouwbare partners waarmee je in gesprek kan gaan om hen de juiste richting in te duwen.**
- **Financiële instellingen die deze bedrijven financieren, steunen deze bedrijven in hun keuze voor meer fossiel.**

Er is één ding dat duidelijk moet zijn op basis van alles wat we in dit hoofdstuk bespreken. De bedrijven die we in dit dossier onderzoeken, vallen niet te vertrouwen in hun engagement voor de klimaattransitie. Ze weten al decennialang dat klimaatverandering een probleem is en dat zij daar een grote rol in spelen. Toch gebruiken ze hun gigantische winsten om in te zetten op een uitbreiding van fossiel en hun aandeelhouders uit te betalen. Ze proberen dit te verantwoorden met een waas van *greenwashing* en valse oplossingen, maar om de haverklap schrappen ze hun klimaatplannen. **Dit zijn geen betrouwbare partners waarmee je in gesprek kan gaan om hen de juiste richting in te duwen.**

Daar is het veel te laat voor. Onder druk van de markt hebben ze getoond waar hun prioriteiten liggen: bij hun winst en hun aandeelhouders, niet bij het klimaat.

Financiële instellingen die deze bedrijven blijven steunen, maken dus diezelfde keuze. Door te investeren in de grootste fossiele uitbreiders in de wereld of door hen leningen te geven, geeft een financiële instelling aan dat ze het eens zijn met de strategie van deze bedrijven en maken ze hun fossiele uitbreiding mee mogelijk. Een bank of investeerder die serieus is over het aanpakken van de ecologische crisis, kan nieuwe fossiele infrastructuur niet verantwoorden en dus ook geen investeringen in bedrijven die daar resoluut op inzetten.

Toch blijkt uit ons onderzoek dat financiële instellingen die actief zijn in België blijven investeren in de *Top 15* grootste fossiele uitbreiders in de wereld. In het volgende hoofdstuk leggen we in detail uit welke banken en investeerders fossiele uitbreiding steunen en via welke bedrijven ze dat doen.

3. De cruciale rol van de Belgische banken

- **FairFin onderzocht de relatie tussen financiële instellingen actief in België en de Top 15, van januari 2021 tot en met juli 2023.**
- **We onderzochten drie vormen van financiële steun: leningen, aandelen en *underwritings*.**
- **Het totaal van deze financiële steun bedraagt €10.990.550.000.**

Nu we weten waarom fossiele uitbreiding zo gevaarlijk is en welke rol de *Top 15 fossiele uitbreiders* hierin spelen, moeten we te weten komen **welke financiële instellingen actief in België hen steunen**. Het jaarlijkse [*Banking on Climate Chaos*](#)- rapport toont al regelmatig aan dat de grootste banken ter wereld blijven inzetten op de brede fossiele industrie. Maar er was tot nu toe weinig of geen info te vinden over iets kleinere Belgische spelers en zeker over hun connecties specifiek met 's werelds grootste uitbreiders.

Daarom dook FairFin in de financiële databank [*Refinitiv*](#) en gingen we voor elk bedrijf in de *Top 15 fossiele uitbreiders* na wie hen financiert. We selecteerden daarbij alle financiële instellingen met een hoofdkwartier in België en voegden daar ING en BNP Paribas aan toe. Die laatste twee zijn internationale banken met een significant marktaandeel in België. We brachten ook enkel de financiering in kaart vanaf 1 januari 2021 tot het moment van onze dataverzameling (juli 2023). Januari 2021 was het moment waarop volgens het IEA geen enkele nieuwe bron van fossiele brandstoffen

mocht worden geopend. Bovendien bekijken we zo enkel de recente steun en hebben we een **realistisch zicht op de huidige klimaatstrategie van de financiële instellingen** die we onderzoeken.

Via onze databank konden we drie vormen van financiële steun in kaart brengen. Eerst en vooral keken we naar leningen die sinds januari 2021 door financiële instellingen werden gegeven aan de *Top 15* grootste uitbreiders. Als een lening officieel een [*'Green Loan'*](#) was, die dus 100% dient voor groene doeleinden, rekenden we ze niet mee. Al de rest telden we op om tot een totaal van bijna 5,8 miljard euro leningen te komen. Daar telden we ook nog alle aandelen bij van de *Top 15* die Belgische financiële instellingen in handen hadden op het moment van ons onderzoek. De waarde van die aandelen komt samen op meer dan 2,8 miljard euro. Tenslotte bekeken we ook zogenaamde *underwritings*, dit is wanneer een bank een bedrijf ondersteunt bij het uitschrijven van obligaties en zo het bedrijf aan geld helpt. Opnieuw telden we *Green Bonds* niet mee, maar kwamen we nog steeds op *underwriting*

van obligaties die samen zo'n 2,4 miljard euro waard zijn. De Tijd publiceerde in september 2023 [een uitgebreid artikel](#) over het uitschrijven van dit soort obligaties door fossiele bedrijven, waar ze meer in detail gaan over hoe dit proces verloopt.

Allemaal samen komt dit uit op **10.990.550.000 euro (bijna 11 miljard euro)** aan verschillende vormen van steun van financiële instellingen actief in België naar de 15 grootste *fossiele uitbreiders* in de wereld tussen januari 2021 en juli 2023. Je kan de exacte steun van elk van deze banken naar elk betrokken bedrijf bekijken achteraan dit dossier bij de [volledige financiële data](#). Meer detail over hoe we tot deze cijfers komen, kan je lezen in onze [methodologie](#).

in miljoen euro	Leningen	Underwriting	Aandelen
BNP Paribas	4.876,40	2.173,61	1.707,01
ING	893,46	219,76	172,88
Delen Private Bank	-	-	454,42
KBC	-	-	252,28
Degroof Petercam	-	-	146,90
Candriam Belgium	-	-	47,16
CapitalatWork - Foyer Group	-	-	36,53
Banque Nagelmackers	-	-	5,09
Puilaetco Dewaay Private Bankers SA	-	-	3,34
Wealtheon	-	-	1,72
Totaal per type financiering	5.769,87	2.393,37	2.827,31

Overzicht van financiële instellingen

3. 1. Algemene trends

- **Het lijkt alsof Belfius afwezig is uit dit verhaal. Maar via Candriam Belgium kan geld van Belfius' klanten nog steeds naar de Top 15 gaan.**
- **Privébanken zoals Degroof Petercam en Delen Bank investeren *relatief* gezien nog meer in fossiele brandstoffen dan de grootbanken met een breed publiek.**
- **BNP Paribas en ING zijn als enige twee banken in België groot genoeg om leningen en *underwritings* te geven aan de Top 15.**
- **Banken en investeerders hebben een voorkeur voor specifieke subsectoren of regio's. Delen Bank investeert bijvoorbeeld enkel in Europese bedrijven, KBC vooral in Amerikaanse. BNP Paribas investeert dan weer breed in de hele fossiele industrie.**
- ***Indexfondsen* zijn fondsen die aandelen van een lange lijst bedrijven uit een bepaalde sector of regio samenvoegen in één pakket. Hierdoor kan een financiële instelling kleine bedragen investeren in een bedrijf, zonder ooit expliciet gekozen te hebben om *specifiek* in dat bedrijf te investeren.**

Voor we in detail de investeringen van de verschillende banken bespreken, zijn er enkele algemene trends die we kunnen identificeren.

Een eerste opvallend element is de schijnbare afwezigheid van Belfius, de vierde grootste bank van het land qua klanten en 100% in handen van de Belgische staat. Alle grootbanken in België verschijnen met naam en toenaam in de dataset met significante steun aan 's werelds grootste *fossiele uitbreiders*, behalve Belfius. **Maar geld van Belfius' klanten kan nog steeds naar de Top 15 fossiele uitbreiders gaan.**

De fondsbeheerder Candriam Belgium, die 47 miljoen euro aan aandelen heeft in de Top 15, is namelijk een nauwe partner van Belfius. De staatsbank rapporteerde deze zomer dat zo'n 87% van haar beleggingen via Candriam Belgium gebeurt en dus is de kans groot dat ook geld van Belfius via Candriam naar de Top 15 gaat. Aangezien slechts een deel van Candriam's 47 miljoen euro aan aandelen voor Belfius zal zijn geïnvesteerd, is de geldstroom van de staatsbank naar *fossiele*

uitbreiders wel een stuk kleiner dan via de andere grootbanken in ons land.

Privébanken zoals Degroof Petercam en Delen Bank – die geld beheren voor een kleinere groep rijke klanten – staan wel hoog op onze rangschikking. Dit toont dat deze privébanken *relatief gezien nog meer inzetten op fossiele brandstoffen* dan de grootbanken met een breed publiek, zoals KBC en ING.

Daarnaast valt op dat **BNP Paribas en ING** als enigen betrokken zijn bij leningen en *underwritings*. Dat komt omdat zij de **enige twee banken** zijn in België met genoeg internationaal gewicht om **rechtstreeks deals** aan te gaan met de reusachtige bedrijven in de *Top 15 fossiele uitbreiders*. Middelgrote en kleine Belgische spelers kunnen enkel meespelen door aandelen op te kopen. Zo'n investeringen in aandelen betekent dat de financiële instelling inschat dat het bedrijf winstgevend zal blijven (en dus dividenden zal uitkeren) en zelfs zal blijven groeien – zodat de waarde van de aandelen stijgt en ze met winst kunnen worden verkocht. **Zo'n**

investering impliceert dus een goedkeuring van de gekozen strategie van het bedrijf.

In de detailbesprekingen per financiële instelling zal duidelijk worden **dat er met een verschillend oog wordt gekeken naar fossiele bedrijven uit verschillende regio's**. Banken en investeerders zetten zelden in op slechts één bedrijf, maar verdelen hun investeringen over verschillende subsectoren of regio's. Bij Europese banken en investeerders zien we daarbij vaak een voorkeur voor Europese bedrijven.

Delen Bank bevestigde aan ons dat ze een bewuste keuze hebben gemaakt om enkel te investeren in Europese olie- en gasbedrijven, omdat ze het vertrouwen zijn verloren dat er bij Amerikaanse bedrijven verbetering zou komen op vlak van klimaat. KBC is de omgekeerde richting uitgegaan: zij investeren tientallen miljoenen in elk Amerikaans bedrijf in de *Top 15* en doen slechts zeer kleine investeringen in de Europese olie- en gasindustrie. Geen van beide banken investeert in de Chinese, Braziliaanse of Saudische bedrijven in de *Top 15*.

BNP Paribas werpt daarentegen een enorm breed net uit in de fossiele industrie. Ze financieren 11 van de 15 bedrijven op de lijst, afkomstig van over de hele wereld. De enige afwezigen zijn het middelgrote Amerikaanse bedrijf ConocoPhillips en de drie bedrijven die 100% in handen zijn van een staat: QatarEnergies, China National Petroleum Corporation (CNPC) en China Petrochemical Corporation (Sinopec). Die laatste drie vonden we bij geen enkele bank terug. Dat kan zijn omdat ze een stuk minder transparant zijn, omdat ze zelden vertrouwen op Europese financiële instellingen voor hun financiering, of om beide redenen samen.

Een laatste element om te begrijpen voor je naar de detailbesprekingen per financiële instelling kijkt, is de rol van zogenaamde *indexfondsen* of **ETF's** (*Exchange-Traded Fund*). Dit zijn fondsen die aandelen van een lange lijst bedrijven uit een bepaalde sector of regio (een *index*) samenvoegen in één pakket waar beleggers en financiële instellingen in kunnen investeren. Via één investering zet je zo in op honderden

bedrijven tegelijk, voor kleine bedragen elk. Dat leidt ertoe dat zelfs grote banken met relatief kleine investeringen in onze data verschijnen. KBC heeft bijvoorbeeld 50.000 euro aan aandelen in Shell. Dat is erg weinig voor een bank en deze investering zal dus waarschijnlijk via een indexfonds zijn gegaan.

Door deze indexfondsen kan een financiële instelling kleine bedragen investeren in een bedrijf, zonder ooit expliciet gekozen te hebben om specifiek in dat bedrijf te investeren, maar wel in sectoren of regio's waar dat bedrijf actief is. Je zou deze investeringen dus als 'toevallig' kunnen beschouwen, maar ze zijn nog steeds de verantwoordelijkheid van de belegger. Met duidelijk beleid en voorwaarden, kan een financiële instelling enkel indexfondsen kiezen waar geen schadelijke bedrijven in zitten.

3.2. BNP Paribas

BNP Paribas is de **grote uitschieter** in dit onderzoek. Zij financieren elk jaar voor miljarden euro's de fossiele industrie en de bouw van nieuwe fossiele infrastructuur. Dat weten we al langer, maar hier bespreken we in meer detail hun steun aan onze *Top 15 fossiele uitbreiders*.

De twee belangrijkste bedrijven die door BNP Paribas gesteund worden zijn TotalEnergies en Saudi Aramco. Die eerste hoeft niet te verbazen, **zowel BNP als Total zijn grote Franse spelers die historisch nauwe banden hebben**. BNP Paribas steunt het bedrijf dus ook op verschillende manieren, met leningen in 2021 en 2022, ondersteuning bij het uitschrijven van vier verschillende obligaties en een aandelenpakket dat meer dan een miljard euro waard is. BNP werd dus ook al het doelwit van acties tegen Total's controversiële EACOP pijpleiding.

De grote leningen aan Saudi Aramco zijn opvallender. Dat bedrijf is direct verbonden aan het Saudisch koningshuis, dat 90% van de aandelen bezit, en wordt dus ook gelinkt aan mensenrechtenschendingen door het

regime. Saudi Aramco is bovendien zeer open over hun plannen om olie te blijven oppompen en hun productie te verhogen. Toch was BNP Paribas op iets meer dan twee jaar tijd betrokken bij 9 leningen aan Saudi Aramco, voor miljarden euro's. Dat geld ging naar de volledige werking van het bedrijf, gaande van algemene leningen tot steun aan een chemisch dochterbedrijf en zelfs specifieke projectfinanciering voor een nieuwe gaspijpleiding.

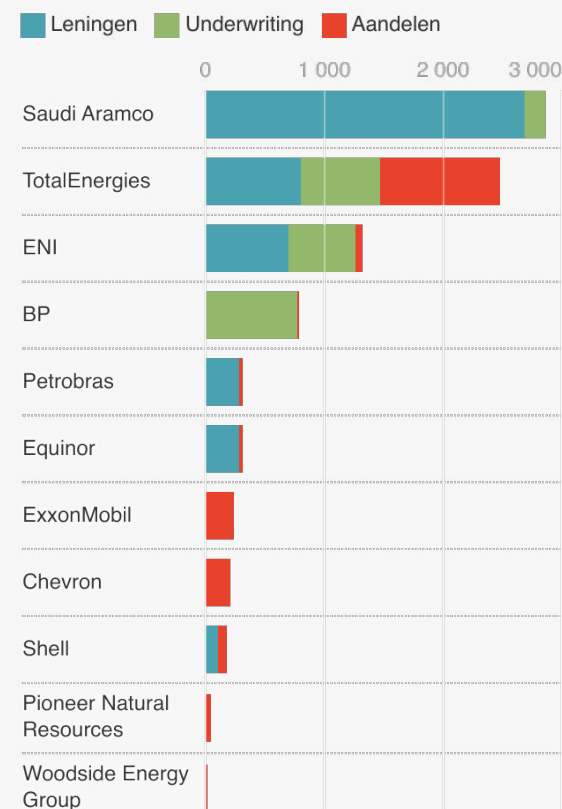
Daarnaast zien we dat BNP Paribas breed investeert in de fossiele industrie, zonder twijfels over het financieren van de grootste uitbreiders ter wereld. Het Italiaanse Eni krijgt ondanks zeer zwakke klimaatplannen veel steun, met honderden miljoenen euro's leningen, *underwriting* en een investering in tientallen miljoenen aan aandelen. Andere bedrijven die ook honderden miljoenen euro's aan leningen krijgen, zijn het Braziliaanse Petrobras, het Noorse Equinor en het Nederlands-Britse Shell.

Om fossiele uitbreiders te ondersteunen bij het uitschrijven van hun obligaties, staat BNP ook paraat. Ze deden dat niet alleen voor TotalEnergies, Saudi Aramco en Eni, maar ook voor BP, het vroegere British Petroleum. Dat bedrijf kreeg drie jaar op een rij ('21, '22, en '23) zo'n financiële ondersteuning.

BNP Paribas' portefeuille aan aandelen weerspiegelt dezelfde dynamiek: een brede steun, met enkele favorieten. We spraken al over de miljard euro aan aandelen in TotalEnergies, maar ook bij Amerikaanse reuzen ExxonMobil en Chevron heeft BNP Paribas aandelen voor 237 miljoen en 211 miljoen euro respectievelijk.

Zoals we in de algemene bevindingen al aanhaalden, zien we dat BNP Paribas aan 11 van de 15 bedrijven op de lijst een vorm van financiële steun geeft. De enige afwezigen zijn het middelgrote Amerikaanse bedrijf ConocoPhillips en de drie bedrijven die 100% in handen zijn van een staat: QatarEnergies, China National Petroleum Corporation (CNPC) en China Petrochemical Corporation (Sinopec). Die laatste drie vonden we bij geen enkele bank terug. Dat kan zijn omdat ze een stuk minder transparant zijn, omdat ze zelden vertrouwen op Europese financiële instellingen voor hun financiering, of om beide redenen samen.

Investerings van BNP in de 'Top 15'

In miljoen euro

Gecreëerd met Datawrapper

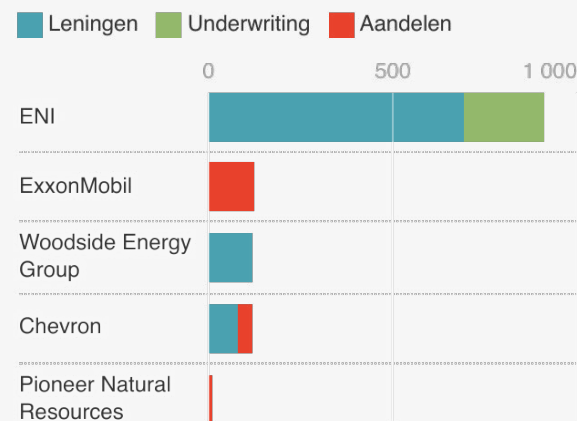
3.3. ING

ING gaat **iets gerichter** te werk dan BNP Paribas en geeft **5 van de 15 bedrijven op de lijst een vorm van financiële steun**. Wat vooral opvalt is dat de bank ervoor kiest een **nauwe relatie te onderhouden met Italiaans olie- en gasbedrijf Eni**. Het bedrijf kreeg in 2022 en 2023 telkens een grote lening van de bank en werd in 2022 begeleid bij het uitschrijven (*underwriting*) van 4 verschillende sets van obligaties. Allemaal samen was die steun meer dan 900 miljoen euro waard.

We zien dat ING daarnaast ook **interesse heeft in de Amerikaanse olie- en gasindustrie**. Die steunen ze vooral via gigabedrijven zoals Chevron en ExxonMobil. De bank investeert voor meer dan 123 miljoen euro in aandelen van ExxonMobil, het grootste private olie- en gasbedrijf ter wereld en de belangrijkste producent in de VS. Chevron, tweede grootste in de VS, kreeg leningen van ING in maart en december 2021. Daarnaast bezit de bank aandelen van Chevron, die op het moment van ons onderzoek 38,6 miljoen euro waard waren.

Maar ook de middelgrote fossiele industrie kan rekenen op ING. De Woodside Energy Group, een Australisch bedrijf, kreeg twee leningen voor tientallen miljoenen euro's in 2022 en nog een derde in 2023. Van Pioneer Natural Resources (in de tussentijd overgekocht door ExxonMobil) in de VS kocht de bank aandelen ter waarde van ongeveer 11 miljoen euro.

Investeringen van ING in de 'Top 15'

In miljoen euro
Gecreëerd met Datawrapper

3. 4. Delen Private Bank

De privébank Delen heeft **investeringen die relatief gelijk verspreid zijn over vijf bedrijven** in de *Top 15*: het Nederlands-Britse Shell (167 miljoen euro), het Franse TotalEnergies (157 miljoen euro), het Italiaanse Eni (53 miljoen euro), het Britse BP (41 miljoen euro) en het Noorse Equinor (36 miljoen euro).

Delen investeert significant meer in Shell en TotalEnergies dan in de rest, maar ook de andere aandeelpakketten zijn elk rond de 35 à 50 miljoen euro waard. Dat wijst er op dat dat **geen 'toevallige' investeringen via indexfondsen** zijn, maar **weloverwogen keuzes om in te zetten op de toekomst van deze fossiele uitbreiders**. Er blijkt ook een duidelijke voorkeur voor Europese olie- en gasbedrijven: Delen investeert in geen enkel niet-Europees bedrijf uit de *Top 15*.

De bank lijkt dus een inschatting te maken dat de Europese fossiele industrie zal floreren en winst zal maken door nieuwe fossiele infrastructuur te bouwen. Delen Bank zet daarbij iets meer in op de heel grote spelers Shell en TotalEnergies, maar

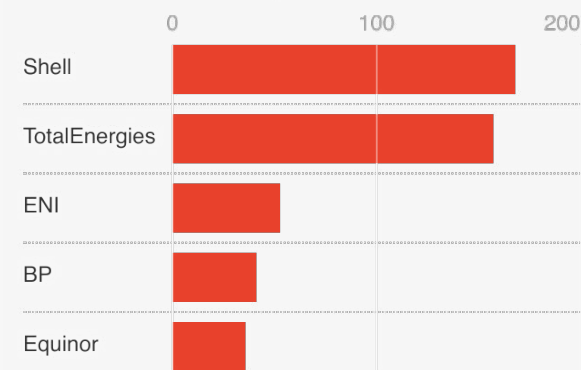
vertrouwt ook op BP, Eni en Equinor om te blijven doen wat ze nu doen.

Zoals we al bespraken in de algemene bevindingen, bevestigde Delen Bank in een reactie op ons onderzoek dat hun focus op Europese bedrijven geen toeval is. Ze gaven aan dat de bank drie jaar geleden besloot niet meer te investeren in Amerikaanse olie- en gasbedrijven, omdat ze het vertrouwen waren verloren dat er bij deze bedrijven verbetering zou komen op vlak van klimaat. **Delen Bank zegt wel nog te investeren in Europese bedrijven omdat ze geloven via regelmatige gesprekken en hun druk als aandeelhouder die bedrijven in de juiste richting te kunnen duwen.**

Over de impact van zo'n gesprekken hebben wij grote twijfels. Bedrijven die in de *Top 15* grootste uitbreiders ter wereld zitten, zijn geen betrouwbare partners. De bedrijven waar Delen in investeert, doen aan gigantische *greenwashing*, schrappen hun klimaatplannen wanneer het hen uitkomt en bouwen nieuwe fossiele infrastructuur terwijl klaarduidelijk is dat dat zware

schade zal toebrengen aan onze planeet en aan de meest kwetsbare mensen. Er is al decennialang geprobeerd met deze bedrijven in gesprek te gaan en nog steeds passen ze hun basisstrategie niet aan.

Aandelen van Delen Private Bank in de 'Top 15'

In miljoen euro
Gecreëerd met Datawrapper

3. 5. KBC

We zien bij KBC enkele kleine investeringen in de Europese olie- en gasindustrie via TotalEnergies (2,21 miljoen euro), Eni (0,48 miljoen euro) en Shell (0,05 miljoen euro). De waarde van die aandelen komt samen net onder de 3 miljoen euro uit, wat voor een bank als KBC erg weinig is. We kunnen niet zeker zijn, maar **dit lijkt er op te wijzen dat** deze investeringen via algemene indexfondsen verlopen en **KBC niet expliciet inzet op de Europese fossiele industrie.**

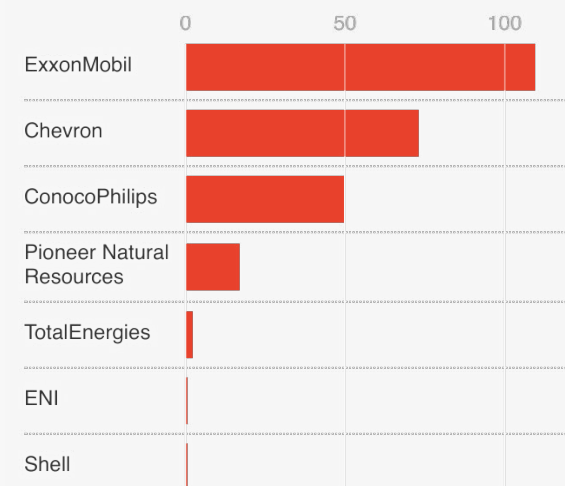
Maar die beslissing namen ze duidelijk niet uit klimaatoverwegingen. **Want KBC maakt wel zeer significante, duidelijk bewuste investeringen in de Amerikaanse olie- en gasindustrie.** De waarde van hun aandelen in ExxonMobil (110 miljoen euro), Chevron (73 miljoen euro), ConocoPhilips (50 miljoen euro) en Pioneer Natural Resources (17 miljoen euro) zijn daar getuige van. Met deze selectie investeert KBC in elk Amerikaans bedrijf in de *Top 15* van grootste *fossiele uitbreiders*.

Dat is extra opvallend aangezien de Amerikaanse sector algemeen bekendstaat

als nog conservatiever op klimaatvlak dan Europese olie- en gasbedrijven. Delen Private Bank zegt daarom besloten te hebben om niet meer in Amerikaanse fossiele bedrijven te investeren, enkel nog in Europese. Het lijkt erop dat KBC de omgekeerde beslissing maakte, en het is onduidelijk waarom.

Daar komt nog bij dat KBC twee jaar geleden publiek uitpakte met nieuw beleid waardoor hun leningen aan fossiele bedrijven een garantie zouden bevatten dat KBC's geld niet gebruikt wordt voor nieuwe ontginningen. Dat beleid slaat wel enkel op leningen en heeft dus geen impact op de investeringen in aandelen die we in dit dossier bespreken. **Maar het getuigt wel van een vreemde spreidstand.** KBC keert zich via haar leningenbeleid **in theorie tegen fossiele uitbreiding, maar zet via haar aandelenportefeuille nog volop in op bedrijven bij wie zo'n fossiele uitbreiding** een centraal onderdeel is van hun businessmodel en strategie.

Aandelen van KBC in de 'Top 15'

In miljoen euro
Gecreëerd met Datawrapper

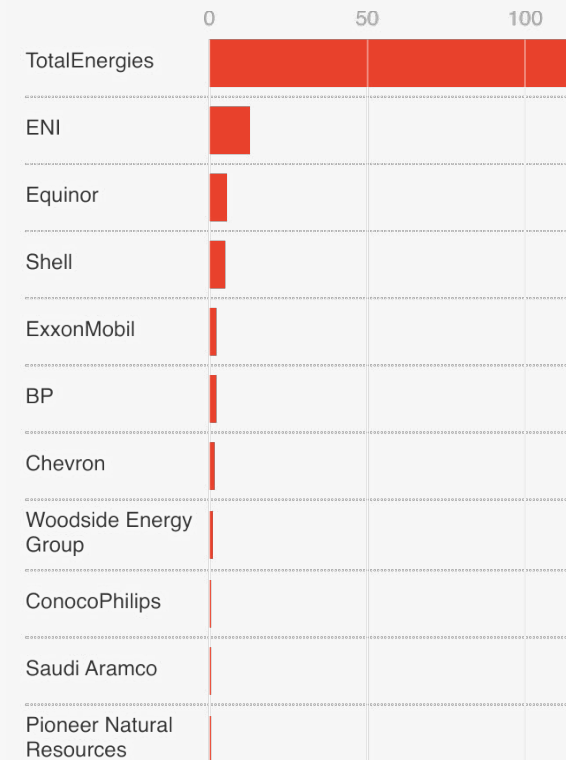
3. 6. Degroof Petercam

Degroof Petercam heeft een **zeer brede en ietwat ongebalanceerde portefeuille** aan aandelen in de *Top 15 fossiele uitbreiders*. Ze investeren in 11 van de 15 bedrijven op de lijst, maar met relatief kleine bedragen voor de meeste van hen; tussen de 300.000 en 5.000.000 euro aan aandelen bij 9 verschillende bedrijven van over de hele wereld. **Dat zou erop kunnen wijzen dat Degroof Petercam heeft geïnvesteerd in *indexfondsen* die aandelen verzamelen van honderden bedrijven tegelijkertijd, om zo in te zetten op een algemene groei van de economie of van de sector, zonder te nauw betrokken te zijn bij specifieke bedrijven.**

Daarnaast vinden we ook **grotere aandelenpakketten** en dus **duidelijk gekozen steun voor twee Europese olie- en gasreuzen**. Vooral TotalEnergies, van wie Degroof Petercam 113 miljoen euro aan aandelen in handen heeft, springt eruit als een belangrijke investering. Het Italiaanse Eni (13 miljoen euro aandelen) kan ook rekenen op de steun en het vertrouwen van de bank.

Degroof Petercam rekt er duidelijk op dat nieuwe fossiele infrastructuur nog een tijdlang winst zal opleveren. De bank gebruikt het geld van haar **selecte groep rijke klanten voor een combinatie van brede en zeer gerichte investeringen in de fossiele industrie**, voor een totaal van bijna 150 miljoen euro aandelen in 's werelds grootste *fossiele uitbreiders*.

Aandelen van Degroof Petercam in de 'Top 15'

In miljoen euro

Gecreëerd met Datawrappier

3. 7. Candriam Belgium & Belfius

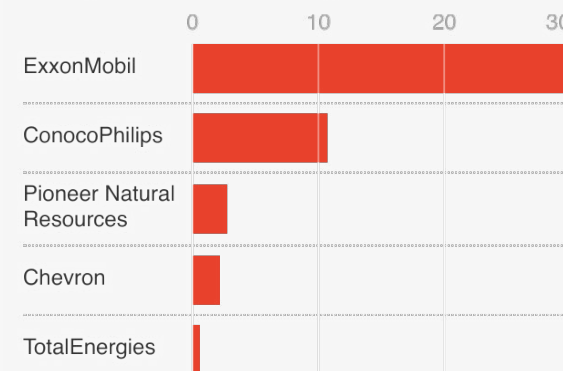
Candriam Belgium is het vroegere *Dexia Asset Management* en is een dochterbedrijf van New York Life Investments, een Amerikaanse financiële instelling. Het kwam in Amerikaanse handen terecht nadat *Dexia* in 2011 uiteenviel en deels *Belfius* werd. De beleggingsdienst (*Dexia Asset Management*) kwam niet mee naar *Belfius*, maar werd afgesplitst en verkocht aan New York Life Investments, die het hernoemden naar *Candriam Belgium*.

Maar er zijn nog steeds nauwe banden met *Belfius*. *Candriam* bleef namelijk na haar hernoeming de beleggingen van *Belfius* regelen, en doet dat nog steeds. Zoals we in de algemene bevindingen uitlegden, [rapporteerde de staatsbank](#) deze zomer dat zo'n 87% van haar beleggingen via *Candriam* gebeurt. We weten niet exact welke beleggingen dat zijn, **maar de kans is dus groot dat ook geld van *Belfius* via *Candriam* naar de Top 15 fossiele uitbreiders gaat.** Aangezien slechts een deel van *Candriam*'s 4,7 miljoen euro aan aandelen voor *Belfius* zal zijn geïnvesteerd, is de geldstroom van de staatsbank naar *fossiele uitbreiders* wel een

stuk kleiner dan via de andere grootbanken in ons land.

Maar die geldstroom blijft problematisch. *Candriam Belgium* investeert voor meer dan 30 miljoen euro in ExxonMobil, het grootste privébedrijf in de olie- en gasector, en een notoir conservatieve speler die [al jarenlang actief probeert de klimaatwetenschap tegen te werken](#). Ook van andere Amerikaanse fossiele uitbreiders (*ConocoPhillips*, *Pioneer Natural Resources*, en *Chevron*) koopt *Candriam* enkele miljoenen euro's aan aandelen. In Europa investeert *Candriam* enkel in *TotalEnergies*, voor een kleine 600.000 euro.

Aandelen van Candriam Belgium in de 'Top 15'

In miljoen euro
Gecreëerd met Datawrapper

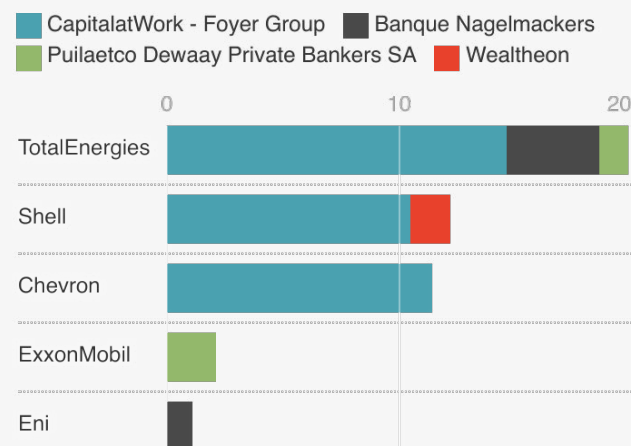
3. 8. Mix van kleinere spelers

De meeste van de financiële instellingen die overblijven, zijn kleinere spelers die dus relatief beperkte investeringen maken van enkele miljoenen euro's in één of twee van de bedrijven in de *Top 15 fossiele uitbreiders*.

De uitzondering daarop is CapitalatWork, een institutionele belegger die geld van particulieren beheert en investeert. Zij kochten aandelen in Chevron, Shell en TotalEnergies met een waarde van tussen de 10 en de 15 miljoen euro per bedrijf. **Dat zijn significante bedragen die dus een duidelijke keuze voor fossiele uitbreiding signaleren.**

Ook bij deze kleinere instellingen zien we een **lichte voorkeur voor Europese fossiele uitbreiders**, met daarnaast steun voor de allergrootste Amerikaanse olie- en gasbedrijven.

Aandelen van kleinere spelers in de 'Top 15'

In miljoen euro
Gecreëerd met Datawrapper

Conclusie

- We namen de 15 bedrijven onder de loep die wereldwijd het meest inzetten op fossiele uitbreiding. Deze 15 bedrijven volgen een strategie die volledig haaks staat op het tijdig behalen van een groene, rechtvaardige transitie.
- Toch toont ons onderzoek aan dat Belgische financiële instellingen massaal blijven investeren in deze *fossiele uitbreiders*.
- Daarom eisen we dat de overheid wetten doorvoert die investeringen in nieuwe fossiele infrastructuur verbieden.
- Ook jij kan mee druk zetten om zo'n wetgeving realiteit te maken door een klachtenbrief te sturen naar de partijvoorzitters.

De klimaatcrisis is volop bezig en we moeten actie ondernemen om de gevolgen te beperken. Het afbouwen en uiteindelijk afstappen van fossiele brandstoffen is daar absoluut centraal in. **Daarom is er ook duidelijk geen nieuwe fossiele infrastructuur nodig.** Extra oliepompen, gasvelden en pijpleidingen staan een transitie alleen maar in de weg.

Toch wordt er nog massaal aan zo'n fossiele uitbreiding gedaan. In dit dossier legden we uit dat **15 bedrijven bijna de helft van die fossiele uitbreiding voor zich nemen.** Dit zijn 15 bedrijven wiens businessmodel en strategie volledig haaks staan op een ecologische transitie. Ze *greenwashen*, ze houden zich niet aan hun eigen klimaatbeloftes en ze zullen altijd winst prioriteren boven mens en planeet.

Ons onderzoek toont bovendien aan dat **financiële spelers actief in België sinds 2021 deze Top 15 volop zijn blijven steunen.** Sinds begin 2021 gaat het over bijna 11 miljard euro aan verschillende vormen van financiële steun. Ondanks hun zogenaamde

klimaatambities, ondanks al het bewijs dat deze 15 bedrijven een gevaar vormen voor de planeet, blijven banken en beleggers actief in België 's werelds grootste *fossiele uitbreiders* steunen.

De *Top 15 fossiele uitbreiders* weten bovendien al decennialang dat klimaatverandering een probleem is en dat zij daar een grote rol in spelen. De financiële instellingen die hen steunen, weten dat ook al decennialang en worden hier keer op keer op gewezen door FairFin, door klimaatwetenschappers én door hun klanten. **Dat onze banken en investeerders geld blijven pompen in fossiele uitbreiding, betekent dat ook zij winst verkiezen boven een rechtvaardige klimaattransitie.**

We hebben dus wetgeving nodig. Fossiele bedrijven en banken zullen zelf niet, of veel te traag, actie ondernemen. In het [memorandum](#) dat FairFin opstelde voor de verkiezingen in 2024, stelden we een reeks maatregelen voor waarvan wij vinden dat politici die moeten opnemen in hun partijprogramma. Eén van die

eisen is [wetgeving op Europees niveau die investeringen in fossiele uitbreiding verbiedt](#). Dit onderzoek is extra bewijs dat dit broodnodig is.

Ook jij kan mee druk zetten om zo'n wetgeving realiteit te maken. **Laat je stem horen en stuur een klachtenbrief naar de partijvoorzitters.**

 Ik stuur een klachtenbrief

Volledige financiële data

Overzicht van financiële instellingen

in miljoen euro	Leningen	Underwriting	Aandelen
BNP Paribas	4.876,40	2.173,61	1.707,01
ING	893,46	219,76	172,88
Delen Private Bank	-	-	454,42
KBC	-	-	252,28
Degroof Petercam	-	-	146,90
Candriam Belgium	-	-	47,16
CapitalatWork - Foyer Group	-	-	36,53
Banque Nagelmackers	-	-	5,09
Puilaetco Dewaay Private Bankers SA	-	-	3,34
Wealthon	-	-	1,72
Totaal per type financiering	5.769,87	2.393,37	2.827,31

BNP Paribas

in miljoen euro	Leningen	Underwriting	Aandelen
Saudi Aramco	2.691,40	180,64	-
TotalEnergies	807,39	664,71	1.006,19
ENI	706,28	555,68	54,89
BP	-	772,58	21,37
Petrobras	282,25	-	31,08
Equinor	285,22	-	22,15
ExxonMobil	-	-	237,16
Chevron	-	-	211,12
Shell	103,87	-	74,60
Pioneer Natural Resources	-	-	44,44
Woodside Energy Group	-	-	4,00
Totaal per type financiering	4.876,40	2.173,61	1.707,01

ING

in miljoen euro	Leningen	Underwriting	Aandelen
ENI	693,37	219,76	-
ExxonMobil	-	-	123,12
Woodside Energy Group	120,82	-	-
Chevron	79,28	-	38,66
Pioneer Natural Resources	-	-	11,10
Totaal per type financiering	893,47	219,76	172,88

Delen Private Bank

in miljoen euro	Aandelen
Shell	167,48
TotalEnergies	157,26
ENI	52,90
BP	41,13
Equinor	35,64
Totaal	454,42

KBC

in miljoen euro	Aandelen
ExxonMobil	109,67
Chevron	73,35
ConocoPhilips	49,56
Pioneer Natural Resources	16,96
TotalEnergies	2,21
ENI	0,48
Shell	0,05
Totaal	252,28

Degroof Petercam

in miljoen euro	Aandelen
TotalEnergies	113,18
ENI	13,21
Equinor	5,41
Shell	5,33
ExxonMobil	2,58
BP	2,33
Chevron	2,00
Woodside Energy Group	1,02
ConocoPhilips	0,81
Saudi Aramco	0,66
Pioneer Natural Resources	0,36
Totaal	146,90

Candriam Belgium

in miljoen euro	Aandelen
ExxonMobil	30,86
ConocoPhilips	10,74
Pioneer Natural Resources	2,71
Chevron	2,22
TotalEnergies	0,63
Totaal	47,16

CapitalatWork, Banque Nagelmackers, Puilaetco Dewaay Private Bankers, en Wealtheon

	in miljoen euro	Aandelen
CapitalatWork - Foyer Group	Chevron	11,41
CapitalatWork - Foyer Group	Shell	10,49
CapitalatWork - Foyer Group	TotalEnergies	14,62
Banque Nagelmackers	ENI	1,09
Banque Nagelmackers	TotalEnergies	4,00
Puilaetco Dewaay Private Bankers SA	ExxonMobil	2,09
Puilaetco Dewaay Private Bankers SA	TotalEnergies	1,25
Wealtheon	Shell	1,72

Methodologie

Fossiele uitbreiding en de 'Top 15'

We gebruikten [Banking on Climate Chaos 2022](#) (die de GOGEL en GCEL lijsten gebruiken) om de 15 bedrijven te bepalen die het meest inzetten op fossiele uitbreiding.

Fossiele uitbreiding gaat zowel over expansie *upstream* (oliebronnen, gasvelden,...) als *midstream* (pijpleidingen, haventerminals,...). *Downstream* (gascentrales, generatoren, tankstations,...) is niet meegeteld.

De GOGEL en GCEL lijsten hebben zeer recent een update gekregen, dus de Top 15 is licht veranderd maar de grote lijnen zijn hetzelfde. *Pioneer Natural Resources* werd bijvoorbeeld overgekocht door *ExxonMobil* nadat we de data verzamelden. In onze cijfers en analyse rekenen we *Pioneer* en *Exxon* nog als aparte bedrijven, aangezien ons onderzoek enkel slaat op een periode waar dat nog het geval was.

Financiële data

Het financieel onderzoek werd met [Refinitiv](#) uitgevoerd in de zomer van 2023. De data

werd finaal afgeklopt op 26 juli 2023.

We gingen voor elk bedrijf in de *Top 15 fossiele uitbreiders* na wie hen financiert. We keken naar leningen en *underwriting* van obligaties in de periode 1/1/21 - 26/7/23, alsook naar de aandeelhouders en de waarde van hun aandelen op 26/7/23. 'Green Loans' en 'Green Bonds', werden daarbij niet meegeteld. 'Sustainability-linked loans' wel. Dit ligt in lijn met de [methodologie van Banking on Climate Chaos](#).

We verzamelden alle data in dollars, en zetten dit voor het dossier om naar euro's aan 0,9032 euro per dollar - [de mediane koers van 26/7/23](#), de dag waarop we alle data exporteerden uit Refinitiv.

Bij gesyndiceerde leningen en *underwriting* werd voor elke betrokken bank een gelijk deel geteld, behalve als we in Refinitiv *fees* zagen bij de deal, dan verdeelden we het totaalbedrag van de lening volgens de verdeling van de *fees*. Bij een lening van 100 miljoen dollar met tien banken, werd aan elke bank dus 10 miljoen dollar toegewezen,

tenzij we aanduidingen kregen dat de verdeling anders was.

We bekeken alle financiële instellingen met een hoofdkwartier in België, en voegden ING en BNP Paribas toe. Die twee zijn internationale banken met een significant marktaandeel in België. Alle geïdentificeerde banken werden gecontacteerd en kregen de cijfers te zien voor publicatie.

Limitaties

Met onze database waren we niet in staat om te bekijken of financiële instellingen in hun eigen portefeuille ook obligaties in handen hadden van de *Top 15 fossiele uitbreiders*. De kans is reëel dat dat wel het geval is, en dat de werkelijke steun dus nog een stuk hoger ligt. Zeker gezien [een recente trend in de fossiele industrie](#) om steeds meer op obligaties te vertrouwen voor financieringen, en steeds minder op klassieke leningen.

FAIR
FIN

Vooruitgangstraat 333/9
1030 Brussel
België
info@fairfin.be
Tel: +32 2 201 07 70
Ondernemingsnr.: 0423.552.973

V.U.: Remco Van Hauwermeiren, Vooruitgangstraat 333/9, 1030 Brussel